

Martin Luther King jr. (1929 - 1968)

Martin Luther King jr.

Martin Luther King jr.

15. 1. 1929 - 4. 4. 1968

Historie je plná paradoxů. Své jméno po německém reformátorovi dostal Martin Luther King dodatečně, neboť jeho otec se stal po 5. baptistickém kongresu v roce 1935 v Berlíně obdivovatelem Německa a jeho vůdce. Následující odstavec z knihy Julie Boydové *Cestovatelé ve Třetí říši* ukazuje, jak zhoubné je, když křesťané, a baptisty nevyjímaje, odmítají řádně si uspořádat své hodnoty:

‘Mezi návštěvníky pašijových her toho roku patřili i baptisté, kteří jeli do Německa na pátý baptistický kongres. Tento obrovský podnik, jenž přilákal na devět set delegátů z celého světa, se konal v berlínském Sportovním paláci od 4. od 10. srpna 1934.

Přestože kongres (v hale vyzdobené svastikami a kříži) ostře odmítl rasismus a antisemitismus, podle amerických účastníků se na Hitlerovi mnohé dalo obdivovat: „*Vládce, který nekouří ani nepije, chce, aby se ženy chovaly slušně, a je proti pornografii, jistě není úplně špatný.*“ Jiný delegát poznamenal,

že to „byla veliká úleva, přijet do země, kde nelze prodávat oplzlou literaturu o sexu a promítat zkažené a gangsterské filmy.“

V tomto světle se setkal se souhlasem amerických baptistů dokonce i proslulé pálení knih z předchozího roku, poněvadž „nové Německo spolu s židovskými komunistickými knihovnami spálilo na hranicích spousty zkázonosných knih a časopisů“.

Německý tisk si rychle všiml, že na kongresu je bez jakékoli segregace přítomno třicet afroamerických kazatelů. Pro jednoho z nich, Martina Kinga Sr., byl pobyt v Německu – a zejména pak příklad Martina Luthera a jeho reform – takovou inspirací, že po návratu do Atlanty změnil svoje i synovo jméno na Martin Luther King.’

Martin Luther King jr. byl jedním ze tří dětí reverenda Martina Luthera Kinga seniora a jeho manželky Alberty Williams Kingové. Měl starší sestru Willie Christine (* 1927) a mladšího bratra Alfréda Daniela (1930–1969). Ve škole se mu dařilo – přeskočil 9. a 12. stupeň a již v 15 letech byl přijat na Morehouse College. V roce 1948 získal titul bakaláře ze sociologie a v roce 1951 z teologie. Absolvoval postgraduální studium a titul PhD. získal v roce 1955 ze systematické teologie na univerzitě v Bostonu. Mezi lety 1957 a 1967 obdržel řadu čestných doktorátů z univerzit po celém světě.

Oženil se 18. ledna 1953 s Correttou Scott a měli spolu čtyři děti: Yolandu Denisu (1955–2007), Martina Luthera (* 1957), Dextera Scotta (* 1961) a Bernicu Albertinu (* 1963).

Dříve, než se stal Martin Luther King jr. jedním z nejrespektovanějších amerických občanských aktivistů, promlouval Martin Luther King jr. v letech 1954–1960 jako pastor Dexter Avenue Baptist Church v Montgomery v Alabamě. Občanský aktivismus považoval za součást své křesťanské kazatelské služby, přičemž prolínání těchto rolí je patrné např. z kázání *Ale i když ne* (angl. *But If Not*) z roku 1967.

Vedl bojkot autobusové dopravy v Montgomery (1955–1956) a spoluzakládal *Southern Christian Leadership Conference* (1957) a stal se jejím prvním prezidentem. V roce 1963 byl během Birminghamské kampaně krátce vězněn v birminghamském vězení, odkud napsal svůj známý dopis *Letter from Birmingham Jail*. Ve stejném roce se zúčastnil pochodu na Washington, kde pronesl svůj slavný projev „*I Have a Dream*“.

V roce 1964 (ve svých 35 letech, jako nejmladší příjemce) obdržel Nobelovu cenu míru za své úsilí o ukončení rasové segregace a diskriminace prostřednictvím občanské neposlušnosti a jiných nenásilných praktik. Poté, co dosáhl určitých úspěchů v oblasti ukončení rasové segregace, se začal zabývat komplexnějšími problémy afroamerické komunity ve Spojených státech: otázkami nerovnosti ve vzdělání, výběru povolání, zdravotní péče, práva volit. Postupně získával úspěch a z lokálního

vůdce proti rasové diskriminaci se zejména v druhé polovině 60. let stal významnou postavou celonárodní americké politické scény. Současně ale byl v hledáčku rozvědky Johnsonovy administrativy. Vzhledem ke svým názorům byl též terčem kritiky za své levicové politické přesvědčení.

Boj za občanské svobody

Ve svých 24 letech, v roce 1953, se stal pastorem v baptistickém kostele na ulici Dexter Avenue ve městě Montgomery v Alabamě. Když v roce 1955 Rosa Parksová odmítla uvolnit svoje místo v autobuse bílému pasažérovi a tím se dopustila trestného činu dle tehdejších zákonů, vedl 382 dní trvající bojkot veřejné dopravy, známý také jako *Montgomery Bus Boycott*, jehož cílem bylo přinutit společnost ke zrušení rasové segregace. Během tohoto období byl na Kinga vyvíjen enormní nátlak ze strany stoupenců segregace, byl zatčen a na jeho dům byl podniknut pumový atentát, nicméně kampaň byla nakonec úspěšná a vyústila ve zrušení rasové segregace na vnitrostátních autobusových linkách.

Po této kampani se v roce 1957 podílel na založení skupiny *Southern Christian Leadership Conference* (SCLC), jejímž úkolem bylo koordinovat černošské skupiny při nenásilných protestech za účelem dosažení reforem zákonů týkajících se občanských svobod. Stal se jejím prvním prezidentem a vedl ji až do své smrti.

Členy SCLC byli především obyvatelé černošských komunit spojení s baptistickými církvemi. King postupoval podle filozofie nenásilné občanské neposlušnosti, kterou předtím úspěšně v Indii používal Mahátma Gándhí. O rok později jen těsně unikl smrti, když byl pobodán nožem při autogramiádě své knihy. Uvědomil si, že organizované nenásilné protesty proti rasistickému systému jižanské segregace (známému jako Zákony Jima Crowa) a za volební právo černošské menšiny povedou k obsáhlé informovanosti prostřednictvím médií. Reportáže a televizní záběry na každodenní ponižování a nepravnost páchané na černoších a na násilí ze strany zastánců segregace

vyvolaly vlnu sympatií s hnutím za občanské svobody, které se stalo nejdůležitější politickou otázkou začátku šedesátých let ve Spojených státech.

Organizoval a vedl protestní pochody černých obyvatel za právo volit, za ukončení rasové segregace a další občanská práva. Většina z těchto práv byla úspěšně zakomponována do právního řádu Spojených států přijetím zákona o občanských právech z roku 1964 a zákona o volebním právu z roku 1965.

Po dosažení úspěchů zákony rušící rasovou segregaci přenesl svou pozornost na obecné postavení černochů v Americe 60. let, a k veliké nevoli tehdejšího prezidenta Lyndona Johnsona začal kritizovat válku ve Vietnamu.

Jeho život byl násilně ukončen atentátem spáchaným Jamesem Earlem Rayem dne 4. dubna 1968 v Memphisu ve státě Tennessee.

Na jaře 1968 vypukla v Memphisu stávka provozovatelů městských technických služeb. Tuto práci dělali v drtivé většině černoši, byla špatně placená (uvádí se 40-50 ¢ za hodinu), poskytovala minimum zaměstnaneckých výhod a prakticky žádnou perspektivu na nějaký růst, ať už platu nebo kariéry. Martin Luther King se rozhodl přerušit svůj dosavadní program a postavit se za tyto zaměstnance, a tak odcestoval do Memphisu. Běžně v takovýchto případech přebýval v hotelu Holiday Inn, ale v reakci na výtky některých kritiků, kteří Kingovi vyčítali život vyššího standardu, zatímco lobbuje za chudé, mu byl vybrán skromnější motel. Číslo pokoje, který byl pro něj na poslední chvíli vybrán (č. 306), bylo avizováno a opakováno ze zprávy z dálnopisu několika místními i národními médii.

Dne 4. dubna 1968 v 18:01 byl na balkóně 2. patra motelu Lorraine v Memphisu v Tennessee zastřelen. Jeho vražda vedla k vypuknutí nepokojů ve více než 60 městech. O pět dní později, v den jeho pohřbu, vyhlásil prezident USA Lyndon Johnson den smutku. Pohřbu se zúčastnilo asi 300 000 lidí, prezident Johnson mezi nimi ale chyběl. Dva měsíce po vraždě byl na letišti Heathrow zadržen podezřelý James Earl Ray a okamžitě byl převezen do Spojených států, kde byl za vraždu Martina Luthera Kinga odsouzen na 99 let vězení.²

¹ Julia Boydová, Cestovatelé ve Třetí říši, ISBN 978-80-257-3144-4 a 978-80-257-3067-6

² Podrobnější informace naleznete v článku [Atentát na Martina Luthera Kinga](#).

[Štěpán Křivánek](#) ✖

Článek je součástí [Baptistické encyklopedie](#) a je průběžně doplňován a aktualizován.

Poslední aktualizace 9. 1. 2021